

החברותא

בס"ד ערשיק פר' ויגש ז' טבת תשע"ז

החברותא בשאנן פנימי לחברים גליון מס 547

פנינים יקרים

ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה (מד, יח) וצ"ב א. מה איכפת לי שיוסף יכעס. ב. מה בא ה-כ כפרעה ללמדנו. ונראה דהנה יוסף היה גדול מפרעה בנבואה ובחכמה. אמנם איתא בפסחים דף ס"ו דכל הכועס אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו ואם חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו. זה שאמר יהודה ליוסף כנראה שאתה גדול מפרעה בנבואה ובחכמה אבל השמר והזהר שלא לבא לידי כעס כי אז תסתלק נבואתך וחכמתך ותהיה שוה לפרעה כך שערך המיוחד ילך לאיבוד...

ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה (מד, יח) הכתוב בא לרמוז שלא יתנצל האדם דהא דממעט בעבודת השי"ת הוא מחמת קטנות נשמתו, ואם היה לו נשמה גדולה וגבוהה היה יכול לעבוד את בוראו ביתר שאת ויתר עז, כי אין זה אלא מחשבת פיגול, וזהו אל יחר אפך בעבדך היינו בעבודתך עבודה ה' שתתרעם ותאמר בנשמה קטנה כזו א"א לעבוד עבודה תמה כראוי וכנכון אלא תדע כי כמוך כמו שאתה בשרש כפרע"ה כן אתה בהתגלות (פרעה מלשון התגלות על דרך כי פרעה אהרן) וצריך שתעבוד עבודה ותמה לפי שורש נשמתך.

אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו (מד, ג) איתא במדרש אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה... יוסף קמן של שבמים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו ע"כ. וצ"ב איזו תוכחה נשא בפני האחים? ברם צא ולמד מעשו הרשע אף בשעת כעסו על יעקב שלקח ממנו הברכות בערמה נמנע מלכזב וזממת נקמתו בחיי אביו ואמר יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה. מדוע אתם לא לקחתם בחשבון שעוד אבי חי ומדוע לא חסתם על צרת אביכם גם כאשר לפי דעתם ראוי הייתי למה שעוללתם לי. ולא היו יכולים אחיו לעמוד בתוכחתו זו.

ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך (מד, כד) פרש"י אל תתעסקו בדבר הלכה שלא תרגזו עליכם הדרך. וצ"ב למה היה צריך יוסף לזרום בענין. ונראה דהנה איתא במגילה (דף טו) דגדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב שהרי יעקב נענש על הכ"ב שנה שהיה בבית לבן ולא קיים כיבוד אב אבל על הי"ד שנים שהיה בבית עבר שלמד שם תורה לא נענש. לכן הוצרך יוסף לזרום להחיות את רוח יעקב אביהם אף דלימוד התורה גדול יותר מכיבוד אב.

וירא את העגלות אשר שלח יוסף (מד, כז) רש"י: סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו בפרשת עגלה ערופה וכו'. יש להבין מה ענין פרשה זו למציאת יוסף עד שהיה זה ליעקב לסימן שנמצא יוסף, ונראה שיעקב למד מפרשת עגלה ערופה שזקני העיר מתעסקים בזה הענין כמאשימים את עצמם שנהוג בימיהם נפש נקי. מזה למד יעקב להאשים את עצמו במשך כל הכ"ב שנים שמא הוא אשם בהסתלקות יוסף. וכשהודיעו לו שבאמת לא אירע דבר תקלה זו בימיו ואינו צריך כפרה ותחי רוח יעקב אביהם.

ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה (מד, כ) כיון שיעקב היה עומד לצאת לחו"ל לגור, בא אליו הקב"ה בהתגלות הלילה להראות שאף בלילה - בחשכות הגלות - שורה שכינה בישראל כמאמר חז"ל גלו לבבל שכינה עמהם.

ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים (מד, כג) פרש"י שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו. אפ"ל שיוסף רומז ליעקב בשלוח יין ישן שלא למד ממידותיהם הרעות של מצרים, דהרי המתיהר יינו מחמיץ (כ"ב צח) ומכיון שיין היה יקר מחמת המציאות שאצל המצריים היין החמיץ ורק אצל יוסף לא החמיץ מהמעם האמור לעיל.

(רבי אברהם פוסבילער)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש זיע"א פרשת בא תשל"א פאבא ליפאס ע"י א.א.

בתפילה אנו אומרים "אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם, אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא". יש בחינה של "עד שלא נברא העולם" שעדיין לא היתה מציאות של גשם וגוף, ומציאות הקב"ה היתה בבחינת "ברוך כבוד ה' ממקומו" שאין בו שום השגה. ויש בחינה של "משנברא העולם" שצמצם א"ע להסתתר בתוך העולם הזה הגשמי ובתוך הגוף של האדם, בכדי שברואי מטה שנבראו בגוף יוכלו להשיגו. ולשם כך נתן להם את כח הבחירה, שיוכלו לאחד את הגוף והנפש, ולהחזיר את הגוף להיות נפש, רוחני לגמרי, כמו שהיה קודם הבריאה. וכמו שאצלו לא שייך בחירה, כי לא שייך אצלו מציאות של טוב ורע, כך צריך האדם להגיע לביטול מוחלט של הקליפה שלו, ואז יהיה שלימות הגוף, שיתהפך להיות בחינת נפש. זו היא תכלית הבריאה, והיא הבחינה שלעתיד לבוא שעליה נאמר "וביום השביעי שבת וינפש", שאז יהיה הכל בחינת נפש.

בתחילת פרשה הקודמת [וארא] נאמר "וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'", ופירש רש"י: דיבר איתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעות לעם הזה. "אלקים" רומז לצדיק אמת שהפך את הגוף לבחינת נפש, והגיע לבחינת "וביום השביעי שבת וינפש", שהיא שלימות הקדושה כמו "בראשית ברא אלקים". וכל הפסוק הזה הוא דברי הצדיק שדיבר בחוצפא כלפי

שמיא, והוא בא ותובע בדין ובטענה על השלטון שיש לקליפה. כי הוא ביטל את הגוף, והפך את הגוף לנפש בחינת "וביום השביעי שבת וינפש", וכיון שהוא ביטל את הקליפה שלו, נתהפך הגוף להיות כולו נפש, והכל רחמים. כי כל זה לא יתכן אלא בכח הרחמים, כי בגלל שהאדם צריך להכיר במציאות הרחמים ולדעת שהכל מכח הרחמים, ללא רחמים אי אפשר לעשות כלום, וכיון שהרחמים ביטלו את הקליפה מתהפך הגוף להיות כולו נפש ונעשה הכל רחמים. ואם כן הצדיק הזה בא בטענה ובדין הוא תובע.

ועל זה השיבו הקב"ה בפרשתנו [בא] "ויאמר ה' (רחמים) אל משה בא אל פרעה", הרי תכלית הכל הוא שהצדיק ילך אל הקליפה ויכניע אותה ואז יהיה שלימות הרחמים. פרעה היה שלימות הקליפה שהיא שורש הדין, וכאשר הוא מתבטל נגמר הדין ונהיה שלימות הרחמים. ואז אומר לו הקב"ה "בא אל פרעה" ותמשול עליו, אתה הוא המושל על כל העולם, "כי אני הכבדתי את לבו", כל המלחמה שאתה נלחמת עם הס"מ זה אני שלחתי אותם וחזקתי את לבם להלחם עמך "למען שיתי אותותי אלה בקרבם... וידעתם כי אני ה'", זו היתה המטרה של כל היסורים הללו, כי על ידי היסורים שהאדם עובר משך כל ימי חייו באמצעות הקליפה הוא מכיר שיש הקב"ה בעולם. ומטעם זה כל אחד בעולם מוכרח

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

יראה שאין לו אחיזה כלל, ויכיר במציאות
ה' המחיה אותו.

ואף שהכאב הוא מצדיק את הגוף ומביאו
לבחינת "נפש", עדיין אין זה בחינת נפש. כל
עוד שהוא מרגיש את הכאב עדיין הוא לא
חי במציאות "נפש". בכדי לחיות במציאות
נפש צריך שיהיו לו יסורים כמו לרבי
עקיבא, שתמיד צייר לעצמו במחשבה כאב
של מסרקות של ברזל, ו"כל ימי הייתי
מצטער מתי יבוא לידי". וממנו יש לנו
ללמוד שכל אדם צריך להגיע לכאב
האמיתי כמו המסרקות של ברזל של רבי
עקיבא, רבי עקיבא לא הרגיש את הכאב
של הגוף, כי באם היה בבחינת "גוף" היה
מוכרח לכפור בעיקר מגודל היסורים שהיו
לו, רק היה לו כאב מצער השכינה כמו
שאנו מתארים לעצמנו מסרקות של ברזל.
אלו היו היסורים של רבי עקיבא. ומתוך
היסורים הללו הוא הגיע לבחינת "ויאמר ה'
אל משה", שמתוך הכאב הוא שמע את
הרחמים, ויצא מן הדין, ונהיה שלימות
הקדושה, כמו "בראשית ברא אלקים".
וכמו שנאמר במשה "וידבר אלקים אל
משה" כך שייד ברבי עקיבא, שנתקיים בו
"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני
הכבדתי את לבו", שאין לו שום אחיזה
מהקליפה.

המשך יבוא אי"ה

לעבור יסורים, ובלא היסורים הוא כמו
בהמה, כמו שבהמה אינה מרגישה כך הוא,
והרבש"ע שולח את הקליפה ללחוץ אותו
ולעשות לו יסורים בכדי להביאו שלא יהיה
בהמה רק בחינת אנוש, "ונחנו מה".

ולכן כל היסורים שאדם עובר לטובתו הם,
אם הוא לא עובר יסורים הוא לא יכול
להגיע לעמקות ולהשיג שיש קדושה, כי
הקדושה היא בהסתתר. זה שאנו עובדים על
התורה ועל העבודה ועושים חסד במסירות
נפש זה הכל מהקליפה שנותנת לנו סיפוק
בשביל זה. והאדם מטעה את עצמו שלא
לראות איד כל האחיזה שלו היא מהאין,
והגם שהשכל מראה לו, אינו יכול להכיר
את מציאות ה', מכיון שהוא נפרד,
והמציאות הזו היא מציאות נסתרת,
בהעלמה, "השכל הנעלם מכל רעיון".
והאדם אינו יכול להשיג אותה אלא אם
הוא מקבל יסורים שהם רמזים מן השמים,
ומקבל אותם באהבה, בכדי שעל ידם יגיע
לעמקות, והכאב שסובל יהיה בבחינת "לך
דומיה תהילה", כי הכאב הוא שלימות
בחינת "דומיה", "דום לה' והתחולל לו".
האדם שנמצא בגוף אינו יכול להגיע
לעמקות ואמיתות של בחינת נפש אלא
אם כן הוא משיג על ידי הכאב את העמקות
של השפל שלו, שמזה ישיג להכיר ממה
האחיזה שלו. ובשביל זה צריך שיהיה לו
כאב נורא ואיום שבדרך הטבע הוא נשבר
לגמרי, ואינו יכול להחזיק את עצמו, ואז

המשך פציצים יקרים

ויביאו את מקניהם אל יוסף... וינהלם בלחם וכו' (מז, יז) גבי משפחת יוסף נאמר לעיל ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו (מז, יב) להלן הוא אומר אנכי אכלכל אתכם (ג, כא) ואילו במצרים נאמר וינהלם בלחם וכו'. יהודי לא ימכור את תורתו ונשמתו בעד נזיד ערשים. את היהודי הרעב ניתן לכלכל אך לא לנהל. לא כן המצרים מוכנים לתת את כל המהות שלהם, וכן אמרו חז"ל שנאותו למול עצמם כדרישת יוסף וכדרישת בני יעקב לכך יאה להם הלשון וינהלם בלחם.

כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים (מז, כז) עשו שש נפשות היו לו והכתוב קורא אותן נפשות ביתו (לז, ו) לשון רבים. יעקב שבעים היו והכתוב קורא אותן נפש וכו'. נראה להסביר הענין דהנה בני ישראל צריכים ענין של חיבור לגבי כמה דברים כגון תפילה בצבור, זימון בברכת המזון כמובן יש ערבות בין בני ישראל. נמצא שהם כמו קומה אחת שלימה, ולכן יתכן לומר עליהם נפש בלשון יחיד. אבל עשו דליכא ערבות וליכא צירוף לכן נקראים בלשון רבים כי אין דבר המאחד לחטיבה אחת. (דברי שאול)

ובני בנימין בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן וכו' (מז, כא) חז"ל אמרו שבנימין קרא לכל בניו על שם יוסף אחיו בלע שנבלע בין האומות, בכר שהיה בכור לאמו וכו'. פוק חזי כל אותן שנים הארוכות שגולדו בהם עשרת בניו היתה דעתו נתונה לצרותיו של יוסף אחיו הנעדר. וזאת מפני שבכל עת לא נמש בנימין את דאגתו מאחיו ללמדנו עד כמה גדול הוא שעור ההשתתפות בצער היחיד והכלל. (מפי הרב מפונבויז)

ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו (מז, ד) איתא בספרי (נאמרת בהגדה של פסח) ויגר שם מלמד שלא ירד יעקב להשתקע במצרים אלא לגור שם, ע"כ. אילו היה יורד למצרים על מנת להשתקע שם לא היו יכולים להיגאל כלל. בענין זה מדגיש הספרי שגם המחשבה לגור בארץ באנו ולא להשתקע וזה מכון מאת השי"ת. למרות שנראה כאילו בחירתו של יעקב וד"ל.

ארור אפס כי עז... אחלקם ביעקב (מט, ז) אמרו חז"ל באבות קשה לבעוס וגח לרצות חסיד ולא אמרו על שאינו כועס כלל שהוא חסיד דכעס כמדה מבוקרת לחסידות תחשב. לפי זה יפה פירש רבי יעקב יהודה מגדרזין את הפסוק אחלקם ביעקב - את מדת הכעס שלהם אחלקם לכל ישראל כך שלכל אחד מהם יהיה רק חלק זעיר בלבד מן הכעס ואז יוכלו לנווט אותם לכיוון המועיל.

מטרף בני עליה (מט, ט) מרף זה המשפיע מזון ומרף לבני ישראל זוכה להתעלות בתורה ובעבודת השי"ת. (רב ייבא מאוסטרהא)

יהי דן נחש עלי דרך (מט, יז) על האדם להתבונן תמיד שהנחש הקדמוני - היצה"ר - אורב לו על דרכיו... (אור המאיר מז'טומיר)

ותשב באיתן קשתו (מט, כד) הקשת שבה ניתן להלחם ביצר הרע היא מדת החסד מדתו של אברהם אבינו הנקרא "איתן". (אור המאיר מז'טומיר)

פקד יפקוד (מט, כה) זה שיתבונן תמיד שהוא חסר בכפלים - פקד יפקוד - הן בהכרת גדלות הבורא - אלקים - והן בהכרת שפלות עצמי - אתכם - הוא הראוי להיות הגואל... (צמח צדיק להרמ"מ מויוניץ)

ויכל יעקב לצות את בניו (מט, לג) רק כאשר יהיו בניו באחדות - לצוות מלשון צוותא - אזי יהיה עמהם יעקב אבינו בצוותא לדורות. (ר' שמואל שמריה מאוסטרווצה)

התחת אלקים אני (ג, יט) אינכם עבדים לעבדים אלא עבדים לה' וכי התחת אלקים אני שתהיו לי עבדים?!. (אמרי יהודה מבר'ץ)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

